

(Ministru kabineta
2011.gada 16.marta
rīkojums Nr.111)

**Koncepcija par minimālās mēneša darba algas noteikšanu
turpmākajiem gadiem
(informatīvā daļa)**

Saturs

Ievads.....	3
I. Pasākumu plāna ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010.-2013.gadam pasākums - <i>Minimālās mēneša darba algas diferencēšana pa Profesiju klasifikatora profesijām</i>	4
II. Pašreizējās situācijas un problēmas raksturojums.....	6
III. Problēmas risinājuma varianti un to salīdzinājums.....	9
IV. Nepieciešamās izmaiņas tiesību aktos.....	19
Nobeigums.....	20
1.pielikums - Finansiālā ietekme.....	21
2.pielikums – Minimālā alga citās valstīs.....	24

Ievads

Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 8.jūnija sēdē nolemto (prot.Nr.30 30.§) Labklājības ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju, Ekonomikas ministriju un sociālajiem partneriem ir jāizstrādā koncepcija par minimālās mēneša darba algas noteikšanu turpmākajiem gadiem (turpmāk – koncepcija). Šī uzdevuma veikšanai Labklājības ministrija izveidoja darba grupu, kas apstiprināta ar Labklājības ministrijas 2010.gada 1.jūlija rīkojumu Nr.60 „Par darba grupas izveidi koncepcijas projekta par minimālās mēneša darba algas noteikšanu turpmākajiem gadiem izstrādāšanai”. Darba grupā darbojās un koncepcijas projektu izstrādāja Finanšu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Centrālās statistikas pārvaldes, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Pašvaldību savienības un Latvijas Bankas pārstāvji.

Paralēli šim uzdevumam saskaņā ar Pasākumu plāna ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010.-2013.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2010.gada 26.augusta rīkojumu Nr.513 „Par Pasākumu plānu ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010.-2013.gadam”) 13.pasākumu Labklājības ministrijai uzdots izstrādāt vidēja termiņa koncepciju par minimālās mēneša darba algas noteikšanu turpmākajiem gadiem, paredzot arī tās diferenciaciju atkarībā no profesiju kataloga.

Koncepcijas mērķis - izvēlēties minimālās mēneša darba algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipus, atbilstoši kuriem normāla darba laika ietvaros tiktu garantēta tāda minimālā mēneša darba alga, kura ir samērīga Latvijas materiālās labklājības līmenim un ekonomiskajai situācijai (vidējais darba algu līmenis, sociālās garantijas, dzīvošanas izmaksas, u.c.), kā arī būtu sociāli taisnīga un nodrošinātu pēc iespējas augstu nodarbinātības līmeni.

Turpmāk koncepcijā analizēta esošā situācija un aprakstīta problēma minimālās mēneša darba algas (turpmāk – minimālā alga) noteikšanā un pārskatīšanā. Problēmas risinājumam piedāvāti jauni pamatprincipi minimālās algas noteikšanai un pārskatīšanai, noteikšanai paredzot trīs variantus.

I. Pasākumu plāna ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010.-2013.gadam pasākums - *Minimālās mēneša darba algas diferencēšana pa Profesiju klasifikatora profesijām*

Pašreizējā minimālās algas noteikšanas sistēma ir vienota un attiecas vienlīdzīgi uz visām nozarēm un profesijām. Par minimālās algas apmēru vienojas sociālie partneri, jo tas ļauj tautsaimniecībai pietiekami ātri pielāgoties izmaiņām, kā arī lieki nekavē jaunu darba vietu radīšanu, un normālos apstākļos labāk atspoguļo darba ražīgumu un tā izmaiņas.

Minimālās algas diferencēšana pa Profesiju klasifikatora profesijām vai nozarēm varētu radīt iedzīvotāju neapmierinātību un Satversmē nostiprināto tiesību pārkāpumu. Līdz ar to, lemjot par minimālās algas diferencēšanu, ir jāsaprot arī izvērtējums par šādas normas atbilstību Satversmei, spējot pamatot, kādēļ vienā profesijā vai nozarē strādājošai personai minimums izdzīvošanai un savu pamatvajadzību apmierināšanai ir nepieciešams zemāks, nekā citai. Ņemot vērā, ka atsevišķās grupās vai profesijās strādā lielāks skaits kāda dzimuma pārstāvju, tad varētu rasties sūdzības arī par netiešu dzimumu diskrimināciju, ieviešot šāda veida algu noteikšanas mehānismu. Labklājības ministrija jau pirms vairākiem gadiem ar ārvalstu ekspertu atbalstu analizēja iespējas rosināt diferencētas minimālās algas ieviešanu pēc reģionālā principa, ņemot vērā ievērojamās reģionālās atšķirības, tomēr no šīs iespējas toreiz atteicās tā iemesla dēļ, ka Latvija ir salīdzinoši maza valsts, kā arī tā iemesla dēļ, ka tas radītu papildus administratīvo slogu kontrolēt šādas sistēmas darbošanos, pieņemot, ka būtu arī mēģinājumi to izmantot negodprātīgi. Līdzīgi secinājumi vēlāk tika izdarīti arī Labklājības ministrijas pasūtītajos darba tirgus pētījumos, kas tika līdzfinansēti ar Eiropas Sociālā fonda finansējumu¹.

Latvijas valsts ir ratificējusi Starptautiskās darba organizācijas, par kuras biedri kļuva 1921.gadā (darbību tajā atjaunojot 1991.gadā), 1970.gada konvenciju Nr. 131 „Par minimālās algas noteikšanu”, kuras 1.pants paredz, ka dalībvalsts pienākums ir izveidot minimālās algas sistēmu, kas attiecas uz visiem darba algas saņēmējiem, savukārt 3.pants paredz, ka, nosakot minimālās algas līmeni, ir jāņem vērā darbinieku un viņu ģimeņu vajadzības, ievērojot vispārējo algu līmeni valstī, iztikšanai nepieciešamo minimumu, sociālās drošības pabalstus un citu sociālo grupu dzīves līmeni, kā arī ekonomiskos faktoros, tajā skaitā – ekonomikas attīstības rādītājus, darba ražīguma līmeni, kā arī vēlmi nodrošināt augstu nodarbinātības līmeni. Līdz ar to nedeklarētās nodarbinātības apmērs vai tās veids („aplokšņu algas”), kas pēc būtības ir likumpārkāpumi, nav ne sociālo, ne ekonomisko faktoru

¹ Eiropas Savienības struktūrfondu nacionālās programmas „Darba tirgus pētījumi” projekts „Labklājības ministrijas pētījumi” pētījums „Darba algas un to ietekmējošie faktori”

starpā. Starptautiskās darba organizācijas 1970.gada rekomendācija Nr.135 „Minimālās algas noteikšanas rekomendācijas” paredz, ka minimālās algas noteikšanas politikas mērķis ir saistīts ar nabadzības mazināšanu un sociālo aizsardzību.

Iepriekšminētā plānā iekļautais pasākums ir saistīts ar ēnu ekonomikas apkaršanu un „aplokšņu algu” ierobežošanu, tomēr pārlietu augstas minimālās algas noteikšana attiecībā uz nodarbinātību izraisa divus efektus:

1) palielinās bezdarbs mazkvalificēto grupā, jo to darba ražīgums vairs neatbilst minētajam darba algas līmenim,

2) vai arī palielinās nedeklarētā nodarbinātība starp mazāk kvalificētajiem, izplatoties jaunām formām – darba devējam un darbiniekam vienojoties par nepilno darba laiku un līdz ar to proporcionāli zemāku minimālo algu, tomēr reāli strādājot pilnu darba laiku, tāpat lielākā mērā izplatās arī gadījuma darbi.

Līdz ar to, ņemot vērā, ka šīs normas būtu plānots attiecināt uz tautsaimniecības nozarēm vai profesijām ar augstāku nedeklarētās nodarbinātības risku, kurās lielākā mērā ir pārstāvēti tieši mazāk kvalificētie darbinieki, tiktu panākts rezultāts, ka, piemērojot šajos gadījumos augstākas minimālās algas, tiktu pastiprināti palielināts nedeklarētās nodarbinātības līmenis, samazinot sociāli apdrošināto skaitu, bez tam tajā grupā, kurai šis nodrošinājums ir būtisks. Tāpēc minimālās algas diferencēšana pa profesijām nav racionāla, jo tās realizēšana izraisa daudz negatīvu seku, kā arī nesamērīgi darbietilpīga, jo Profesiju klasifikatorā ir iekļautas vairāk nekā 3000 profesijas un tas regulāri (vismaz divas reizes gadā) tiek aktualizēts, profesijas gan svītrojot, gan mainot profesijas nosaukuma redakciju gan pievienojot jaunas.

Ņemot vērā augstāk minēto, koncepcijā nav piedāvāts minimālo algu diferencēt pa Profesiju klasifikatora profesijām.

II. Pašreizējās situācijas un problēmas raksturojums

Valstī minimālā alga ir zemākā mēneša darba alga, kas visiem darba devējiem obligāti jānodrošina saviem darbiniekiem par darbu normāla darba laika ietvaros (40 stundas nedēļā). Minimālās algas regulējums valstī ir noteikts Darba likumā un Ministru kabineta noteikumos².

Latvijai ir saistoši vairāki starptautiskie līgumi, kuros ietverti darba samaksas jautājumi³. Piemēram, ANO Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā ir noteikts, ka „katram strādājošajam ir tiesības uz taisnīgu un pienācīgu darba algu, kas nodrošina cilvēka cienīgu dzīvi viņam un viņa ģimenei”. Joprojām minimālās algas apmērs valstī nav sasniedzis Eiropas Sociālās hartas 4.panta „Tiesības uz taisnīgu atalgojumu” 1.daļā noteikto „atzīt strādājošo tiesības uz atalgojumu, kas nodrošinātu tiem un to ģimenēm pienācīgus dzīves apstākļus”, kas pēc ekspertu aprēķiniem ir 66% no nacionālā ienākuma uz vienu iedzīvotāju vai 68% no nacionālās vidējās algas. Līdz ar to Latvija nevar ratificēt šo Eiropas Sociālās hartas panta daļu.

Nemot vērā iepriekšminēto, Labklājības ministrija uzskata, ka pamatojoties uz iepriekš minētajiem starptautiskajiem līgumiem, Latvijai ir uzlikta zināmas saistības attiecībā uz darba samaksas regulējumu, tāpēc valstij būtu jāveic viss nepieciešamais, lai pēc iespējas ātrāk minētās starptautiskās saistības izpildītu pienācīgi un minimālās algas apmērs valstī sasniegtu izdzīvošanas līmeni.

Aplūkojot situāciju Eiropas Savienībā (turpmāk - ES) kopumā, atbilstoši Eurostat datiem Latvijā 2010.gada janvārī minimālā alga ir viena no zemākajām salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm, izņemot Bulgāriju un Rumāniju. Analizējot ES dalībvalstīs izveidotās minimālās algas noteikšanas sistēmas, var secināt, ka vairākums ES dalībvalstīs minimālās algas apmēra noteikšana ir politisks lēmums, kā arī to nosaka vienojoties ar sociālajiem partneriem (*skat. koncepcijas 2.pielikumu*). Pastāv valstis, kurās minimālās algas līmenis netiek noteikts, bet darbojas ģenerālvienošanās starp konkrētās nozares arodbiedrību un darba devējus pārstāvošo institūciju, tā, piemēram, ir Skandināvijas valstīs. Arī Latvijā ir bijis gadījums, kad būvniecības nozarē nosaka augstāku minimālo algu, nekā citās nozarēs, taču tā vienmēr ir vienošanās starp pašiem sociālajiem partneriem, nevis valstiski noteikts regulējums. Piemēram, Dānijā, Vācijā, Itālijā, Kiprā, Austrijā, Somijā, Zviedrijā, Islandē, Norvēģijā un Šveicē nemaz nepastāv valsts noteikta minimālā alga.

² Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumi Nr.413 „Kārtība, kādā nosakāma un pārskatāma minimālā mēneša darba alga”, Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumi Nr.791 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”

³ ANO Starptautiskais pakts, ANO Vispārējā cilvēka tiesību deklarācija, Starptautiskās Darba organizācijas konvencija Nr.131 „Par minimālās darba algas noteikšanu”, Eiropas Sociālā harta

Esošā minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas sistēma un risināmā problēma

Līdz 2003.gadam minimālās algas paaugstināšana valstī notika, galvenokārt, pastāvot politiskajai gribai un valsts budžeta iespējām, no kā atkarīgs minimālās algas palielinājums no valsts budžeta finansējamo iestāžu darbiniekiem. Neprogozējot minimālās algas paaugstināšanu un tās ietekmi uz valsts ekonomisko attīstību, bija radusies situācija, ka minimālās algas pieaugums vairāku gadu garumā atpalika no patēriņa cenu pieaugumu.

Lai risinātu minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas jautājumu, Labklājības ministrija izstrādāja un 2003.gada 27.maijā Ministru kabinets akceptēja koncepciju „Par minimālo darba algu”, kas paredzēja septiņu gadu pārejas periodā minimālās algas paaugstināšanu līdz 50% no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas par iepriekšējo gadu. Šajā koncepcijā noteiktie minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipi tika iestrādāti normatīvajā aktā – Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumos Nr.413 „Kārtība, kādā nosakāma un pārskatāma minimālā mēneša darba alga” un tie ir:

- valstī nosaka vienotu minimālo algu, saskaņojot to ar sociālajiem partneriem Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes (turpmāk – NTSP) sēdē;
- lai sasniegtu minimālās algas apmēru 50 % no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas par iepriekšējo gadu, minimālo algu paaugstina 7 gadu pārejas periodā:
 - 2004.gadā – 43%,
 - 2005.gadā – 44%,
 - 2006.gadā – 46%,
 - 2007.gadā – 47%,
 - 2008.gadā – 48%,
 - 2009.gadā – 49%,
 - 2010.gadā – 50%

(procentos no Finanšu ministrijas prognozētās strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas par iepriekšējo gadu);

- katru gadu valsts budžeta projekta izstrādes gaitā, izvērtējot ekonomisko situāciju valstī, tiek pieņemts lēmums par minimālās algas paaugstināšanu, ieviešanas datumu, minimālās algas konkrēto apmēru;
- pārskatot minimālo algu, pārskata no valsts un pašvaldību budžeta finansējamo iestāžu darbinieku mēneša darba algu skalas, palielinot tās atbilstoši budžeta iespējām un ņemot vērā minimālās algas paaugstināšanas ietekmi uz valsts kopbudžeta bilanci un makroekonomisko situāciju valstī;
- attiecīgajā gadā likumprojektā par valsts budžetu paredz minimālās algas paaugstināšanai nepieciešamo papildu finansējumu.

Iepriekšminēto Ministru kabineta noteikumu mērķis, ka 2010.gadā minimālajai algai jābūt 50 % apmērā no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas par iepriekšējo gadu, netika realizēts, jo dažus gadus tā tika paaugstināta par zemāku procentu nekā tas bija noteikts noteikumos, kā arī dažus gadus minimālā alga netika paaugstināta vispār.

Ņemot vērā minimālās algas noteikšanas un paaugstināšanas reālo praksi 2004.-2010.gadā, var secināt, ka arī šajā periodā to ietekmēja galvenokārt divi faktori: politiskā griba (piemēram, minimālās algas paaugstināšana 2005.gadā tika saskaņota ar sociālajiem partneriem NTSP sēdē, bet Ministru prezidents nolēma to nepaaugstināt, paziņojot par to Labklājības ministrijai, 2006. - Saeimas vēlēšanu gadā minimālā alga tika paaugstināta) un valsts budžeta iespējas (2010. – Saeimas vēlēšanu gadā minimālā alga netika paaugstināta ņemot vērā valsts finanšu stāvokli). Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 19.novembra sēdē (prot. Nr.65, 2.§) nolemto viens no 2011.gada valsts budžetā īstenojamiem fiskālās konsolidācijas pasākumiem ir minimālās algas paaugstināšana no 180 latiem līdz 200 latiem ar 2011.gada 1.janvāri. Šo minimālās algas apmēru nosaka Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumi Nr.1096 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”.

Tā kā 2003.gada 27.maijā Ministru kabinetā akceptētās koncepcijas „Par minimālo darba algu” realizācijas periods ir beidzies un tās mērķis nav sasniegts, tad nepieciešams izstrādāt jaunu pamatprincipu minimālās algas apmēra noteikšanai, kā arī izlemt vai nepieciešamas izmaiņas minimālās algas apmēra pārskatīšanas sistēmā.

III. Problēmas risinājuma varianti un to salīdzinājums

Koncepcijas izstrādes darba grupas locekļi vienojās, ka līdzšinējie minimālās algas pārskatīšanas pamatprincipi (2.-6.) ir optimāli un būtu jāizvēlas tikai jauns minimālās algas noteikšanas princips. Tādējādi tiek piedāvāti šādi minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipi:

1. Minimālās algas noteikšanas pamatprincips:

1.variants – minimālā alga netiek piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet tās iespējamās pārmaiņas tiek vērtētas pēc ekonomiskās situācijas valstī un citiem rādītājiem;

2.variants – minimālā alga tiek noteikta un paaugstināta (samazināta) atbilstoši darba ražīguma izmaiņām kalendārajā gadā pirms gada, kurā apstiprina jauno minimālās algas apmēru;

3.variants – sākot ar 2012.gadu minimālā alga tiek noteikta un paaugstināta tā, lai piecu gadu pārejas periodā tās neto apmērs sasniegtu 100 procentus no Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) aprēķinātās iztikas minimuma patēriņa groza vidējās gada vērtības.

2. Minimālās algas pārskatīšanas periodiskuma pamatprincips:

- vienreiz gadā.

3. Minimālās algas saskaņošanas pamatprincips:

- minimālās algas apmērs un ieviešanas datums nākošajā kalendārajā gadā tiek saskaņots ar sociālajiem partneriem NTSP sēdē pirms lēmuma pieņemšanas Ministru kabinetā.

4. Minimālās algas apmēra apstiprināšanas pamatprincips:

- valsts budžeta projekta izstrādes gaitā, ņemot vērā NTSP lēmumu, Ministru kabinets pieņem lēmumu par minimālās algas konkrēto apmēru nākošajā kalendārajā gadā un tā ieviešanas datumu.

5. Minimālās algas pārskatīšanas sasaistes pamatprincips:

- pārskatot minimālo algu, pārskata no valsts un pašvaldību budžeta finansēto iestāžu darbinieku mēneša darba algu skalas, palielinot tās atbilstoši budžeta iespējām un ņemot vērā minimālās algas paaugstināšanas ietekmi uz valsts kopbudžeta bilanci un makroekonomisko situāciju valstī.

6. Minimālās algas paaugstināšanai nepieciešamā papildus finansējuma nodrošināšanas pamatprincips:

- likumprojektā par valsts budžetu nākošam gadam paredz minimālās algas paaugstināšanai nepieciešamo papildu finansējumu.

Minimālās algas noteikšanas

1. variants - Minimālā alga netiek piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem

Minimālā alga netiek tieši piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet tās iespējamās pārmaiņas tiek vērtētas pēc ekonomiskās situācijas valstī, ņemot vērā (analizējot) ekonomisko situāciju un izvērtējot plašu makroekonomisko rādītāju kopu izmaiņas par iepriekšējo gadu:

- iekšzemes kopprodukts (IKP);
- reģistrētais bezdarba līmenis;
- nodarbinātības līmenis;
- patēriņu cenu indekss;
- mēneša vidējā bruto darba samaksa, tajā skaitā mēneša vidējā bruto darba samaksa apstrādes rūpniecībā;
- darba ražīgums.

Paralēli tiek vērtēti citi rādītāji:

- citu Baltijas valstu (Igaunijas un Lietuvas) minimālās algas izmaiņas par iepriekšējo gadu;
- nodokļu sistēmas plānotās izmaiņas, t.i., ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma plānotās izmaiņas nākošajā gadā.

Galvenās vadlīnijas minimālās algas noteikšanai – lai tās lielums veicinātu tautsaimniecības ilgtspējīgu attīstību un nodarbinātības pieaugumu, kā arī lai tas tuvinātos CSP aprēķinātā iztikas minimuma patēriņa groza vidējai gada vērtībai. Katru gadu tiek aprēķināta izmaiņu procentuālā vērtība, kas ir robežās starp darba ražīguma izmaiņu procentuālo vērtību un IKP izmaiņu salīdzināmās cenās procentuālo vērtību, to analizējot un samērojot ar citu darba tirgus rādītāju izmaiņām (mēneša vidējās bruto darba samaksas izmaiņas, reģistrēto bezdarbnieku skaita un reģistrētā bezdarba struktūras izmaiņas). Esošais minimālās algas apmērs tiek palielināts par izvērtējuma gūto procentuālo vērtību.

Bez tam, lai noteiktu minimālās algas apmēru tiks izvērtēti dažādi administratīvajā procesā un kriminālprocesā izmantotie atskaites lielumi, kā arī citi valsts sociālā nodrošinājuma pasākumi, kas piesaistīti minimālajai algai (piemēram, Uzturlīdzekļu garantiju fonds un Juridiskās palīdzības administrācija) un attiecībā uz notiesāto darba algu, kas tiek noteikta 50% no minimālās algas (Ieslodzījuma vietu pārvalde). Tas ir vienīgais variants, kas ļautu izmantot visaptverošu makroekonomisko rādītāju kopu, elastīgi reaģējot uz makroekonomikas attīstības pārmaiņām.

Ekonomiskās krīzes situācijā, krasi pasliktinoties makroekonomisko rādītāju kopai, tai skaitā tautsaimniecībā strādājošo darba algu samazināšanas gadījumā (strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksa par iepriekšējo gadu), ir iespējama

tāda minimālās algas samazināšana, kas būtu samērīga attiecībā pret valsts budžeta izdevumu un ieņēmumu samazināšanu, kā arī pret valsts budžeta deficīta samazināšanu (viens no valsts ekonomiskā stāvokļa galvenajiem rādītājiem, kas atspoguļo zināmas izmaiņas nacionālajā ekonomikā un fiksē šo izmaiņu rezultātus). Valsts budžeta deficīts ir arī svarīgs valsts stabilitātes rādītājs ārvalstu investoru acīs, jo augsts valsts budžeta parāds var izraisīt kapitāla aizplūšanu, kas savukārt var apdraudēt valūtas stabilitāti. Vienlaikus šāda piemērošanās var būt nepieciešama, lai nodrošinātu algu līmeņu pielāgošanos arī mazāk kvalificēta darbaspēka grupā ar mērķi izvairīties no paaugstinātas nedeklarētās nodarbinātības un bezdarba riska paaugstināšanas tieši šajā darbaspēka grupā.

Risinājuma pozitīvā ietekme	Risinājuma trūkumi
<ul style="list-style-type: none"> • Variants, kas minimālās algas noteikšanā ļauj vislabāk atspoguļot makroekonomisko situāciju valstī. • Variants ļauj izmantot analīzē visaptverošo makroekonomisko rādītāju kopu. • Variants, kas sniedz vispusīgi pamatotu priekšlikumu par minimālās algas pārmaiņu nepieciešamību. • Variants, kas elastīgi reaģē uz aktuālākajām tendencēm tautsaimniecībā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nenoteiktība pie minimālās algas prognozēšanas. • Pastāv risks par to, ka minimālās algas izmaiņas notiks/nenotiks politiskās gribas un valsts budžeta iespēju dēļ. • Sabiedrībai šis variants var šķist nepietiekami caurspīdīgs un pieļauj zināmu subjektivitāti rādītāju izvēlē. • Ja netiek noteikta piesaiste konkrētiem makroekonomiskajiem rādītājiem, tad katru gadu, veicot analīzi, ir iespējama lielāka vai mazāka interpretācija un netiek nodrošināta minimālās algas līmeņa prognozējamība, kas apgrūtina arī darba devējus.

**Minimālās algas apmēra priekšlikumam izmantotie galvenie makroekonomiskie rādītāji –
FM 17.11.2010. prognoze**

2010.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 6693,5 milj. Ls
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 940,2 tūkst. iedzīvotāju

2011.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 6915,7 milj. Ls
pieaugums faktiskajās cenās – 4,1 %
pieaugums salīdzināmās cenās – 3,3 %
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 951,4 tūkst. iedzīvotāju
pieaugums – 1,2 %
Reģistrētais bezdarba līmenis – 17,3 %
Mēneša vidējā bruto darba samaksa – 441 Ls
pieaugums salīdzināmās cenās – -0,2 %
Patēriņa cenu indekss (decembris pret decembri) – -1,7 %

Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu) – 1,1 %.

2012.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 7191,8 milj. Ls
 pieaugums faktiskajās cenās – 5,0 %
 pieaugums salīdzināmās cenās – 4,0 %
 Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 963,4 tūkst. iedzīvotāju
 pieaugums – 1,3 %
 Reģistrētais bezdarba līmenis – 15,7 %
 Mēneša vidējā bruto darba samaksa – 448 Ls
 pieaugums salīdzināmās cenās – 0,0 %
 Patēriņa cenu indekss (decembris pret decembri) – 1,9 %
 Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu) – 1,5 %.

2013.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 7470,5 milj. Ls
 pieaugums faktiskajās cenās – 5,4 %
 pieaugums salīdzināmās cenās – 3,9 %
 Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 978,9 tūkst. iedzīvotāju
 pieaugums – 1,6 %
 Reģistrētais bezdarba līmenis – 13,2 %
 Mēneša vidējā bruto darba samaksa – 460 Ls
 pieaugums salīdzināmās cenās – 0,6 %
 Patēriņa cenu indekss (decembris pret decembri) – 2,2 %
 Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu) – 2,0 %.

Provizoriskais minimālās algas apmērs pa 3 gadiem, pieņemot, ka prognozētā ekonomiskā situācija nemainās:

	2012.gads	2013.gads	2014.gads
1.variants Analizējot prognozētos makroekonomiskos rādītājus iespējams minimālās algas pieaugums par 3%	Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem – 200 Ls (esošā minimālā alga) x 3% pieaugums = 206 Ls	Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem – 206 Ls (esošā minimālā alga) x 3% pieaugums = 212 Ls	Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem – 212 Ls (esošā minimālā alga) x 3% pieaugums = 218 Ls

Minimālās algas noteikšanas

2. variants - Minimālā alga tiek noteikta un paaugstināta (samazināta) atbilstoši darba ražīguma izmaiņām kalendārajā gadā pirms gada, kurā apstiprina jauno minimālās algas apmēru

Šajā variantā minimālā alga tiek piesaistīta pie darba ražīguma pārmaiņām. Katru gadu tiek aprēķinātas darba ražīguma izmaiņas un esošais minimālās algas apmērs tiek palielināts par darba ražīguma pieauguma procentu. Darba ražīgums ir

tikai viens no makroekonomiskajiem rādītājiem, kuru aprēķina ņemot vērā iekšzemes kopprodukta salīdzināmās cenās (IKP) un nodarbināto skaitu, un tas nav pietiekams minimālās algas noteikšanai. Minimālo algu nosaka pilna laika nodarbinātājiem, savukārt produktivitātes pieaugumu aprēķina uz vienu nodarbināto neatkarīgi no darba slodzes. Produktivitāti uz vienu nodarbināto ietekmē gan darba ražīguma par nostrādāto stundu, gan darba nedēļas ilguma pārmaiņas. Strauju tautsaimniecības pārmaiņu laikā darba nedēļas ilgums būtiski mainās, kas rada plaisu starp produktivitāti (uz nodarbināto) un darba ražīgumu uz nostrādāto stundu. Piemēram, darba nedēļas ilguma samazinājumam ir negatīva ietekme uz produktivitāti (uz nodarbināto), bet šim efektam nav jāietekmē minimālā alga, jo to nosaka uz pilno slodzi.

Ja darba ražīgums kļūtu par vienīgo minimālās algas noteikšanas faktoru, būtiska ietekme uz minimālo algu varētu būt tautsaimniecības strukturālām pārmaiņām, kurām nav sakara ar darba ražīgumu.

Bez tam būtu jāanalizē situācija tieši mazāk kvalificēto darbinieku grupā, uz kuriem minimālās algas izmaiņas atstāj būtiskāko ietekmi, bet tas nav iespējams jo darba ražīgums darbinieku kvalifikācijas dalījumā netiek uzskaitīts. Savukārt vidējā darba ražīguma izmantošana var neprecīzi raksturot situāciju mazāk kvalificēto darbinieku grupā.

Risinājuma pozitīvā ietekme	Risinājuma trūkumi
<ul style="list-style-type: none"> • Tiek uzsvērta darba ražīguma loma makroekonomisko rādītāju kopā. • Šāda pieeja attaisnojas tikai ilgtermiņā, jo algu izmaiņas tautsaimniecībā nosaka produktivitātes izmaiņas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neatspoguļo makroekonomisko situāciju valstī, jo darba ražīgums ir tikai no viens no makroekonomiskajiem rādītājiem. • Atkarībā no izmantotās aprēķina metodikas, darba ražīguma dinamika būtiski atšķiras (darba ražīgums uz nodarbināto vai uz nostrādāto stundu; IKP vai kopējā pievienotā vērtība). • Nav pieejami darba ražīguma dati par mazkvalificētiem darbiniekiem, uz kuriem minimālā alga attiecas visvairāk. • Pastāv risks, ka netiks ievērots šis pamatprincips un katru gadu minimālās algas apmērs netiks noteikts atkarībā no darba ražīguma izmaiņām (politiskās gribas un valsts budžeta iespēju ietekme). • Nav lietderīgi aplūkot produktivitātes izmaiņas tautsaimniecībā kopumā, bet gan tika ražojošajā sfērā, jo, piemēram vairumā pakalpojumu nozarēs

	<p>produktivitāte (pievienotā vērtība uz strādājošo skaitu) galvenokārt ir atkarīga no atalgojuma – jo lielākas algas, jo lielāka produktivitāte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šādā veidā gandrīz pilnībā netiktu ievērots minimālās algas sociālās aizsardzības un nabadzības mazināšanas raksturs. Īsā un vidējā termiņā var pastāvēt būtiskas atšķirības algu un produktivitātes izmaiņās, kā rezultātā šāda matemātiska pieeja var novest pie negaidītiem rezultātiem.
--	---

**Minimālās algas apmēra priekšlikumam izmantotie galvenie makroekonomiskie rādītāji –
FM 17.11.2010. prognoze**

2010.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 6693,5 milj. Ls
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 940,2 tūkst. iedzīvotāju

2011.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 6915,7 milj. Ls
pieaugums faktiskajās cenās – 4,1 %
pieaugums salīdzināmās cenās – 3,3 %
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 951,4 tūkst. iedzīvotāju
pieaugums – 1,2 %

2012.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 7191,8 milj. Ls
pieaugums faktiskajās cenās – 5,0 %
pieaugums salīdzināmās cenās – 4,0 %
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 963,4 tūkst. iedzīvotāju
pieaugums – 1,3 %

2013.gadā:

Iekšzemes kopprodukts salīdzināmās cenās (IKP) – 7470,5 milj. Ls
pieaugums faktiskajās cenās – 5,4 %
pieaugums salīdzināmās cenās – 3,9 %
Nodarbinātība (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem) – 978,9 tūkst. iedzīvotāju
pieaugums – 1,6 %

Provizoriskais minimālās algas apmērs pa 3 gadiem:

	2012.gads	2013.gads	2014.gads
2.variants	Darba ražīguma izmaiņas: [(IKP salīdzināmās cenās 2011. gadā /	Darba ražīguma izmaiņas: [(IKP salīdzināmās cenās 2012. gadā /	Darba ražīguma izmaiņas: [(IKP salīdzināmās cenās 2013. gadā /

	nodarbināto skaits 2011. gadā) / (IKP salīdzināmās cenās 2010. gadā / nodarbināto skaits 2010. gadā) – 1] x 100 $[(6915,7 / 951,4) / (6693,5 / 940,2) - 1] \times 100 = 2,1\%$ darba ražīguma pieaugums Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem – 200 Ls (esošā minimālā alga) x 2,1% (darba ražīguma izmaiņas) = 204 Ls	nodarbināto skaits 2012. gadā) / (IKP salīdzināmās cenās 2011. gadā / nodarbināto skaits 2011. gadā) – 1] x 100 $[(7191,8 / 963,4) / (6915,7 / 951,4) - 1] \times 100 = 2,7\%$ darba ražīguma pieaugums Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem – 204 Ls (esošā minimālā alga) x 2,7% (darba ražīguma pieaugums) = 211 Ls	nodarbināto skaits 2013. gadā) / (IKP salīdzināmās cenās 2012. gadā / nodarbināto skaits 2012. gadā) – 1] x 100 $[(7470,5 / 978,9) / (7191,8 / 963,4) - 1] \times 100 = 2,2\%$ darba ražīguma pieaugums Minimālās algas aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem - 211 Ls (esošā minimālā alga) x 2,2% (darba ražīguma izmaiņas) = 216 Ls
--	--	---	--

Minimālās algas noteikšanas

3. variants - Minimālā alga tiek noteikta sākot ar 2012.gadu tā, lai piecu gadu pārejas periodā tās neto apmērs sasniegtu 100 procentus no CSP aprēķinātās iztikas minimuma patēriņa groza vidējās gada vērtības

Šajā variantā minimālās algas paaugstināšana notiek 5 gadu pārejas periodā, ar mērķi neto minimālās algas apmēram sasniegt 100 procentus no CSP aprēķinātā iztikas minimuma patēriņa groza vidējās gada vērtības (rēķinot 12 mēnešus atpakaļ no pēdējiem CSP publicētajiem mēneša datiem uz rēķināšanas brīdi). Lai sasniegtu mērķi, neto minimālās algas plānotais apmērs pārejas periodā ir šāds:

2012.gadā – 90,3%

2013.gadā – 93,0%

2014.gadā – 95,6%

2015.gadā – 98,4%

2016.gadā – 100%.

Pēc vidējā termiņā noteiktā mērķa sasniegšanas turpmāk minimālās algas apmērs tiek noteikts atkarībā no makroekonomisko rādītāju kopas (IKP izmaiņas, bezdarba līmenis, nodarbinātības līmenis, inflācija, vidējās darba samaksas izmaiņas, tajā skaitā vidējās darba samaksas izmaiņas apstrādes rūpniecībā, darba ražīguma izmaiņas), paredzot to, ka negatīvu ekonomikas attīstības tendenču gadījumā minimālā alga var tikt arī samazināta.

Katru mēnesi CSP aprēķina iztikas minimuma patēriņa groza vērtību pēc novecojušas metodikas (1991.gada metodika). Pašreizējā sociālekonomiskā

situācija nav atbilstoša jauna iztikas minimuma groza metodikas izstrādei, ņemot vērā pašreizējās pārmaiņas ekonomikā - tai skaitā algu un cenu deflācijas procesi, ekonomikas restrukturizācija, iedzīvotāju patēriņa struktūras izmaiņas u.c., kā arī vēl nestabilo situāciju kopumā - ir liela varbūtība, ka šāds grozs (ņemot vērā, ka metodoloģijas pārskatīšana ir salīdzinoši laikietilpīgs process, jo ir jāpiesaista zinātnieki–eksperti) neatspoguļotu realitāti, kā arī šādā gadījumā būtu nepieciešama biežas tā struktūras un satura aktualizācija, līdz ar to padarot to mazāk salīdzināmu starp gadiem. Tādējādi iztikas minimuma groza revīzija un metodikas pārskatīšana būtu ieteicama salīdzinoši pastāvīgos un vienmērīgākos ekonomikas attīstības apstākļos.

Bez tam, lai jaunā metodika būtu korekta un pielietojama praksē, tās izstrāde būtu balstāma uz vairāku gadu pētījumu datiem par iedzīvotāju ienākumiem, izdevumu struktūru, patēriņa paradumiem un to ietekmi uz veselību un sociālās funkcionēšanas spēju (sociālo atstumtību). No minētā izriet, ka metodikas izstrāde uzticama zinātniekiem un pētniecības institūtu pārstāvjiem, nevis valsts pārvaldes ierēdņiem. Jaunas, korektas iztikas minimuma groza noteikšanas un aprēķināšanas metodikas izstrāde, piesaistot akadēmisko un pētniecisko personālu, prasītu papildus budžeta līdzekļu ieguldījumu, kas pašreizējā budžeta konsolidācijas situācijā radītu lieku slogu budžetam, kā arī turpmāk būtu jāveic regulāra groza satura un struktūras aktualizācija, kas arī savukārt prasītu finanšu līdzekļus. Jauna, mūsdienu dzīves standartiem atbilstoša iztikas minimuma groza vērtība provizoriski varētu būt augstāka kā tā ir šobrīd un, piesaistot tai minimālo algu pastāvētu nopietns risks šādas piesaistes finansiālajam nodrošinājumam - vismaz tuvākajos gados. Iztikas minimumam ir vairāki trūkumi: indivīda vajadzības tiek interpretētas galvenokārt kā fiziskās vajadzības pēc pārtikas, pajumtes, apģērba u.t.t., tādējādi ignorējot cilvēka sociālās vajadzības. Turklāt problemātiska ir cilvēku pamatvajadzību definēšana – robežu noteikšana, kas būs ļoti individuāls un tādējādi subjektīvs viedoklis, atkarībā no apstākļiem, kādā cilvēks atrodas. Tomēr iztikas minimumam ir arī savas priekšrocības – šis rādītājs atspoguļo nabadzības līmeņa un ienākumu izmaiņu savstarpējo sakarību un tas ir pamatots, jo balstās uz pamatvajadzību un minimālo uzturlīdzekļu metodoloģiski pamatotu izvērtējumu. Tātad iztikas minimums darbojas kā arguments, kas pierāda, vai cilvēks ar noteiktiem ienākumiem spēs paēst, apģērbties, parūpēties par savu veselību, izglītību, mājokli u.tml. vai nespēs.

Risinājuma pozitīvā ietekme	Risinājuma trūkumi
<ul style="list-style-type: none"> • Liek uzsvāru uz darba ņēmēju nodrošināšanu ar iztikas minimumu. • Variants ir sociāli orientēts. • Minimālā alga tiek piesaistīta metodoloģiski pamatotam rādītājam, 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepietiekami atspoguļo makroekonomisko situāciju valstī: iztikas minimums un inflācija ir nominālie rādītāji, savukārt reālie rādītāji (nodarbinātība, IKP utt.) tiek

<p>kas atspoguļo nepieciešamo resursu apjomu indivīda pamatvajadzību apmierināšanai un minimālo dzīves standartu nodrošināšanai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sekmēta iedzīvotāju motivācijas celšana iesaistīties darba attiecībās nevis saņemt sociālo palīdzību, tādējādi neuzliekot papildus slogu valsts speciālajam budžetam. • Variants daļēji samazinātu „aploksņu algu” un ēnu ekonomikas līmeni. 	<p>ignorēti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iztikas minimuma metodoloģija ir novecojusi, jo ņem vērā 1991.gada patēriņa grozu. Pat ja tiks atjaunota metodoloģija, tad laikā gaitā to būs nepieciešams nepārtraukti pārveidot, kas prasa būtiskus finanšu izdevumus un cilvēkresursus. Minimālā alga būtu jāpiesaista korektam minimālā patēriņa rādītājam. Bet šā brīža situācijā nav lietderīgi uzsākt iztikas minimuma metodoloģijas pārskatīšanu, ņemot vērā: <ol style="list-style-type: none"> 1) Lai piedāvātā metodika būtu korekta un pielietojama praksē, tās izstrāde būtu balstāma uz vairāku gadu pētījumu datiem par iedzīvotāju ienākumiem, izdevumu struktūru, patēriņa paradumiem un to ietekmi uz veselību un sociālo funkcionēšanas spēju un būtu uzticama akadēmisko un pētniecisko aprindu ekspertiem. Tādējādi iztikas minimuma metodoloģijas pārskatīšana ir pietiekami finanšu un laiktietilpīgs process. 2) Sociālās drošības jomā nav normatīvajos aktos noteiktu sociālo transfertu, kas balstītos uz iztikas minimuma rādītāju un minimālā alga būtu vienīgais tāds rādītājs, turklāt iztikas minimums kā sasniedzamais mērķis tiktu izvirzīts tikai 5 gadu periodam, turpmāk jau piesaistot to patēriņa cenu izmaiņu indeksam. • Pastāv risks, ka netiks ievērots šis pamatprincips un katru gadu minimālās algas apmērs netiks noteikts atkarībā no noteiktā neto minimālās algas procenta izmaiņām (politiskās gribas un valsts budžeta iespēju ietekme).
--	---

Provizoriskais minimālās algas apmērs pa 3 gadiem:

	2012.gads	2013.gads	2014.gads
3.variants	(166,43 Ls * 90,3%) =	(166,43 Ls * 93,0%) =	(166,43 Ls * 95,6%) =
Esošā CSP aprēķinātā	150,29 Ls	154,78 Ls	159,11 Ls
iztikas minimuma	Ja neto minimālā alga	Ja neto minimālā alga	Ja neto minimālā alga
patēriņa groza vidējā	ir 150,29 Ls, tad	ir 154,78 Ls, tad	ir 159,11 Ls, tad

<p>gada vērtība ir 166,43 Ls no 2010.gada janvāra līdz decembrim cenās (pēc 1991.gadā izstrādātās metodoloģijas).</p> <p>Esošā aprēķinātā neto minimālā alga ir 130,31 Ls un tā ir 78,8% no iztikas minimuma, sākot ar 2011.gadu tā ir – 144,75 Ls un 87,5% no iztikas minimuma.</p> <p>Pieņemot, ka nodokļi netiek izmainīti un ar iedzīvotājus ienākuma nodokli neapliekamais minimums ir 45 Ls apmērā un ienākuma nodokļa likme ir 25%. Neto minimālās algas plānotais apmērs pārejas periodā ir šāds:</p> <p>2012.gadā – 90,3%; 2013.gadā – 93,0%; 2014.gadā – 95,6%.</p>	<p>pievienojot atskaitāmos nodokļus, aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem, bruto minimālā alga – <u>208 Ls</u></p>	<p>pievienojot atskaitāmos nodokļus, aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem, bruto minimālā alga – <u>215 Ls</u></p>	<p>pievienojot atskaitāmos nodokļus, aprēķināto apmēru noapaļojot līdz veseliem skaitļiem, bruto minimālā alga – <u>222 Ls</u></p>
--	---	---	---

Pirmo divu variantu minimālās algas apmēra aprēķini ir veikti ņemot vērā esošo ekonomisko situāciju (galveno makroekonomisko rādītāju prognozes) un trešā varianta minimālās algas apmēra aprēķini ir veikti ņemot vērā aprēķināto iztikas minimuma patēriņa groza vidējo gada vērtību un nodokļu sistēmu. Katru gadu minimālās algas apmēra aprēķini mainīsies atkarībā no ekonomiskās situācijas vai aprēķinātā iztikas minimuma patēriņa groza vidējās gada vērtības un nodokļu sistēmas izmaiņām.

IV. Nepieciešamās izmaiņas tiesību aktos

Koncepcijas īstenošanai nepieciešams:

1. akceptētos minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipus iestrādāt normatīvajā aktā, izdodot jaunus Ministru kabineta noteikumus par minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas kārtību, kuri aizstās Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumus Nr.413 „Kārtība, kādā nosakāma un pārskatāma minimālā mēneša darba alga”.

Atbildīgā institūcija - Labklājības ministrija.

2. atzīt par spēku zaudējušu Ministru kabineta 2003.gada 28.maija rīkojumu Nr.356, ar kuru atbalstīta „Koncepcija par minimālo darba algu”.

Atbildīgā institūcija - Labklājības ministrija.

Nobeigums

Koncepcijas 1.pielikumā ir sniegta minimālās algas noteikšanas pamatprincipa detalizēta finansiālā ietekme (provizoriskie aprēķini par ieņēmumiem un izdevumiem valsts budžetā).

Saskaņā ar provizoriskiem Finanšu ministrijas aprēķiniem izdevumi valsts budžetā un ieņēmumi kopbudžetā ir šādi:

milj. Ls

	2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	Izdevumi valsts budžetā	Ieņēmumi kopbudžetā	Izdevumi valsts budžetā	Ieņēmumi kopbudžetā	Izdevumi valsts budžetā	Ieņēmumi kopbudžetā
1.variants	0,4	7,3	0,7	14,6	1,2	22,0
2.variants	0,4	7,3	0,7	14,6	1,2	22,0
3.variants	0,7	14,6	1,2	22,0	1,9	29,2

Jautājums par minimālās algas apmēru tiks skatīts, strādājot pie 2012.gada valsts budžeta sagatavošanas, izvērtējot un ņemot vērā konkrētā brīža ekonomisko un fiskālo situāciju. Minimālās algas paaugstināšanas gadījumā tiks izvērtēta arī ietekme uz valsts budžetu attiecībā uz citiem valsts sociālā nodrošinājuma pasākumiem, kas piesaistīti minimālajai algai (piemēram, Uzturlīdzekļu garantiju fonds un Juridiskās palīdzības administrācija) un attiecībā uz notiesāto darba algu, kas tiek noteikta 50% no minimālās algas (Ieslodzījuma vietu pārvalde).

Koncepciju izstrādāja Labklājības ministrijas izveidota darba grupa, kurā piedalījās arī sociālo partneru pārstāvji. Vairākums darba grupas locekļu (valsts institūciju pārstāvji un piesaistītais eksperts no Latvijas Bankas) atbalsta Labklājības ministrijas priekšlikumu par turpmāku minimālās algas noteikšanas 1.variantu, kad minimālā alga netiek tieši piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet turpmāk tās pārmaiņas tiek noteiktas atbilstoši ekonomiskajai situācijai valstī, ņemot vērā plašu makroekonomisko rādītāju kopu un citus rādītājus. Krasi mainīgās valsts ekonomiskās attīstības situācijā tas ir vienīgais variants, kas ļautu elastīgi reaģēt uz makroekonomikas attīstības pārmaiņām.

Koncepcija tika saskaņota Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes 2011.gada 3.februāra sēdē ar sociālajiem partneriem – Latvijas Darba devēju konfederāciju un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, kas atbalsta minimālās algas noteikšanas 1.variantu, kurš tika precizēts un papildināts ar izvērtēšanas rādītājiem minimālās algas apmēra noteikšanai.

Finansiālā ietekme

Tā kā Finanšu ministrija veic uzskaiti par valsts sektorā strādājošo darba samaksu un tai ir pieejami izejošie dati nepieciešamo papildus finanšu līdzekļu aprēķiniem minimālās algas paaugstināšanai, Labklājības ministrija lūdz Finanšu ministriju veikt aprēķinus par papildus nepieciešamajiem izdevumiem un ieņēmumiem valsts budžetā par katru koncepcijas risinājuma variantu attiecībā uz minimālās algas noteikšanas pamatprincipu.

Ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem:

Finanšu ministrijas aprēķini:

Aprēķini veikti variantiem, ja minimālā alga tiek noteikta: Ls 205; Ls 210; Ls 215; un Ls 220 apmērā.

	1.variants			2.variants			3.variants		
	2012.g., 205 Ls	2013.g., 210 Ls	2014.g., 215 Ls	2012.g., 205 Ls	2013.g., 210 Ls	2014.g., 215Ls	2012.g., 210 Ls	2013.g., 215 Ls	2014.g., 220 Ls
1. Izmaiņas budžeta ieņēmumos:	7 321,2	14 642,3	21 963,5	7 321,2	14 642,3	21 963,5	14 642,3	21 963,5	29 284,7
1.1. valsts pamatbudžets, tajā skaitā iestāžu ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi;	511,4	1 022,7	1 534,1	511,4	1 022,7	1 534,1	1 022,7	1 534,1	2 045,4

	1.variants			2.variants			3.variants		
	2012.g., 205 Ls	2013.g., 210 Ls	2014.g., 215 Ls	2012.g., 205 Ls	2013.g., 210 Ls	2014.g., 215Ls	2012.g., 210 Ls	2013.g., 215 Ls	2014.g., 220 Ls
1.2. speciālais budžets;	4 480,3	8 960,6	13 440,9	4 480,3	8 960,6	13 440,9	8 960,6	13 440,9	17 921,2
1.3. pašvaldību budžets	2 329,5	4 659,0	6 988,6	2 329,5	4 659,0	6 988,6	4 659,0	6 988,6	9 318,1
2. Izmaiņas budžeta izdevumos:	361,1	736,2	1 205,0	361,1	736,2	1 205,0	736,2	1 205,0	1 874,2
2.1. valsts pamatbudžets, tajā skaitā iestāžu ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi;	361,1	736,2	1 205,0	361,1	736,2	1 205,0	736,2	1 205,0	1 874,2
3. Finansiālā ietekme:	6 960,1	13 906,1	20 758,6	6 960,1	13 906,1	20 758,6	13 906,1	20 758,6	27 410,5

Finanšu ministrijas skaidrojumi:

Budžeta izdevumi:

Nepieciešamais finansējums no valsts budžeta finansētajām iestādēm veikts, ietverot nodarbinātos ar darba samaksu līdz 300 latiem.

Nav veikts aprēķins par pašvaldību budžeta iestādēs strādājošajiem nepieciešamo finansējumu minimālās algas paaugstināšanai, jo Finanšu ministrijas rīcībā nav attiecīgas informācijas par pašvaldību budžeta iestādēs strādājošo skaita sadalījumu.

Nepieciešamais finansējums no valsts budžeta finansētajām iestādēm uzskatāms par provizorisku, jo veikts izmantojot Finanšu ministrijas rīcībā esošos datus par darba samaksu 2010.gada 1.pusgadā. Ņemot vērā, ka no 2011.gada 1.janvāra tiek paaugstināta minimālā mēneša darba alga no Ls 180 uz Ls 200, tad attiecīgi izmainīsies arī nodarbināto skaita sadalījums pēc darba samaksas apmēra, kas šobrīd ir ietverts aprēķinos.

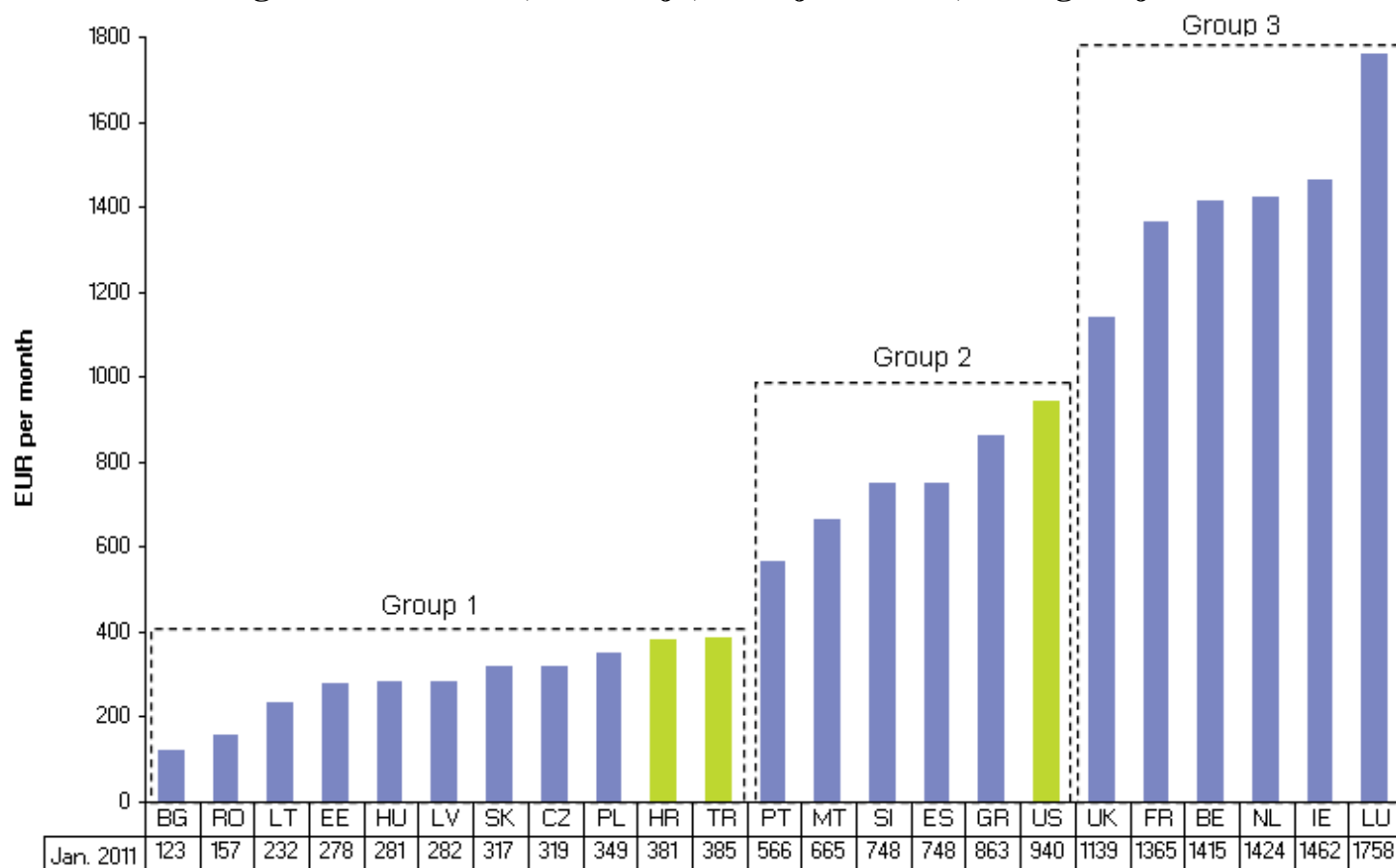
Budžeta ieņēmumi:

Ņemot vērā, ka CSP apsekojumu par darbinieku skaita sadalījumu pēc mēneša bruto darba samaksas (izņemot neregulāras izmaksas) lieluma pa sektoriem neveic, Finanšu ministrijas rīcībā nav informācijas, kuru tā izmantoja iepriekšējos gados veicot attiecīgus aprēķinus.

Tādējādi Finanšu ministrija aprēķinu veikšanai izmantoja Valsts ieņēmumu dienesta datus par strādājošo skaitu, kuri saņem minimālo algu Ls 200 apmērā. Aprēķini ir uzskatāmi par provizoriskiem, jo Valsts ieņēmumu dienesta datus ir iekļauti arī darbinieki, kuri strādā nepilnu darba laiku, kā arī gadījumos, kad darba ņēmējs strādā pie vairākiem darba devējiem (darba devējiem ir dažādas uzņēmējdarbības formas), darba ņēmējs tiek uzskaitīts vairākas reizes. Darbinieku skaita koriģēšanai Finanšu ministrija Valsts ieņēmumu dienesta datus uzrādītajam strādājošo skaitam piemēroja koeficientu 0,7.

Minimālā alga citās valstīs

Minimālā darba alga ES dalībvalstīs, Horvātijā, Turcijā un ASV, 2011.gada janvāris

(Beļģija, Bulgārija, Čehijas Republika, Igaunija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Ungārija, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Slovākija un Apvienotā Karaliste) un divas

kandidātvalstis (Horvātija, Turcija), kuras valsts tiesību aktos vai ar valsts starpnozaru nolīgumiem nosaka minimālo darba algu.

Dānijā, Vācijā, Itālijā, Kiprā, Austrijā, Somijā, Zviedrijā, Islandē, Norvēģijā un Šveicē nav valsts noteikta minimālā darba alga. Šajās valstīs algas nosaka sarunās ar sociālajiem partneriem uzņēmumu līmenī vai individuālo līgumu līmenī. Plaši tiek pielietoti nozares līmeņa koplīgumi, kuros fiksēta minimālā darba alga.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreķināšanas veids	Jaunākā likme kopš
Beļģija	1975	Karaliskais dekrēts. Sarunas ar sociālajiem partneriem (koplīgums).	Privātais sektors. Darbiniekiem vecumā no 21 gada un vairāk.	Zemākas likmes jauniešiem.	Automātiska indeksācija un periodiska pārskatīšana, ņemot vērā sociālo partneru koplīgumu.	-	Mēneša	Nav.	01.10.2008.
Bulgārija	1990	Ministru Padomes dekrēts. Sarunas ar sociālajiem partneriem un valsts budžeta iespējas	Visiem darbiniekiem normālais darba laika ietvaros – 8 stundas dienā un 5 dienas nedēļā.	Nav.	Nosaka valdība (sociālo partneru ieteikumi un valsts budžeta iespējas). Ņem vērā makroekonomiskos rādītājus: inflācija, algas līmenis, nodarbinātības un bezdarba līmenis.	Kopš 2008.gada personas ienākumiem tiek piemērota vienota likme 10% apmērā.	Mēneša	Nav.	01.01.2009.
Čehija	1991	Darba likums. Valdības Regula. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem normālā darba laika ietvaros – 40 stundas nedēļā.	Zemāka algas likme - 18-21 gadu veciem 6 mēnešu laikā no dienas, kad stājas darba attiecības; 15-18 gadu jauniešiem; darbiniekiem, kas saņem invaliditātes pensijas.	Nosaka valdība (sociālo partneru ieteikumi), parasti reizi gadā (kalendārā gada sākumā).	Darbiniekiem atskaitījumi no bruto minimālās algas, ir veselības apdrošināšanai (4,5%), sociālajai apdrošināšanai (6,5%) un nodoklis 15%.	Mēneša (Stundas likme ir noteikta valsts līmenī)	Nav.	01.01.2007.
Igaunija	1991	Normatīvais akts. Sarunas ar sociālajiem	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem	Nav.	Nosaka valdība pēc vienošanās ar sociālajiem	-	Mēneša (Stundas likme ir	Nav.	01.01.2008.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreģināšanas veids	Jaunākā likme kopš
		partneriem.	normālā darba laika ietvaros – 40 stundas nedēļā.		partneriem.		noteikta valsts līmenī)		
Īrija	2000 Aprīlis	Ministrijas dekrēts. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Pieaugušiem darbiniekiem.	Zemāka minimālās darba algas likme jauniešiem līdz 18 gadiem un pirmos divus gadus nodarbinātiem 18 gadu jauniešiem, kas mācās vai studē.	Nosaka valdība pēc vienošanās ar sociālajiem partneriem.	Minimālā darba alga tiek aplikta ar nodokli.	Stundas.	Stundas likme x 39 stundas x 52 nedēļas / 12 mēn.	01.07.2007
Griekija	1991	Darba koplīgums (EGSSEs - Valsts Kolektīva Darba līgumi).	Privātajā sektorā. Darbiniekiem vecumā no 19 gadiem vai vairāk, kas nav fiziska darba strādnieki. Normālais darba laiks 5 dienas nedēļā.	Atšķirīgu algas dienas likmi piemēro fiziska darba strādniekiem vecumā no 18 gadiem un vairāk.	Vienreiz gadā saskaņā ar valdības prognozi par inflāciju.	-	Mēneša (kas nav fiziska darba strādniekiem) Stundas likme ir noteikta fiziska darba strādniekiem.	Mēneša likme x 14 mēn./ 12 mēn. (minimālā alga tiek maksāta 14 mēnešus gadā, tāpēc dati tiek koriģēti)	01.05.2009
Spānija	1963	Karaliskais dekrēts. Sarunas ar sociālajiem partneriem, ņemot vērā patēriņa cenu indeksu, vidējo valsts produktivitātes līmeni, darba daļu valsts ieņēmumos un ekonomisko situāciju.	Visās nozarēs. Mēneša un gada likme, ko piemēro pilna laika darbiniekiem (40 stundas nedēļā).	Nav.	Pārskatīta katru gadu valdība, saskaņā ar inflācijas prognozi un pēc apspriešanās ar sociālajiem partneriem. Tā varētu tikt pārskatīta reizi pusgadā, ja patēriņa cenu indekss pārsniedz inflācijas prognozi.	Vispārējie noteikumi par nodokļiem un sociālās iemaksas.	Mēneša Stundas samaksa ir noteikta nepilna laika mājās pakalpojumu darbiem un tamlīdzīgi.	Mēneša likme x 14 mēn./ 12 mēn. (minimālā alga tiek maksāta 14 mēnešus gadā, tāpēc dati tiek koriģēti)	01.01.2010.
Francija	1970	Nosaka valdība.	Visās nozarēs. Pilna laika darbiniekiem	Attiecībā uz dažu darbinieku kategorijām	Automātiska indeksācija un gada pārskats (apspriežoties	-	Stundas	Dati no 2005 jūlija: stundas	17.12.2009.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreģistrācijas veids	Jaunākā likme kopš
			no 18 gadu vecuma. Neattiecas uz ierēdņiem.	valsts noteikto minimālo algu ir jāpielāgo, jo ir īpaši darba apstākļi (piemēram, iekšzemes darba ņēmēji, auklītes, mājās strādājošie). Zemākas likmes var piemērot attiecībā uz stažieriem, darbiniekiem līdz 18 gadiem, kuriem ir mazāk nekā 6 mēnešu darba pieredze, dažiem nodarbinātajiem ar invaliditāti.	ar nacionālo Komisiju)			likme x 35 stundas x 52 nedēļas / 12 mēn.	
Latvija	1991	Darba likums un MK noteikumi. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visām nozarēm, visiem darbiniekiem normālā darba laika ietvaros – 40 stundas nedēļā.	Atšķirīga likme jauniešiem līdz 18 gadu vecuma un darbiniekiem, kas strādā īpašos apstākļos.	Nosaka valdība ņemot vērā sociālo partneru ieteikumus katru gadu.	Valsts noteiktajai minimālajai algai ir piemērojams parastais nodokļa režīms.	Mēneša. (Stundas likme ir noteikta valsts līmenī.)	Nav.	01.01.2009.
Lietuva	1991	Darba likuma kodekss un MK noteikumi. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visām nozarēm, visiem darbiniekiem.	Nav.	Nosaka valdība ņemot vērā sociālo partneru ieteikumus katru gadu	Valsts noteiktajai minimālajai algai ir piemērojams parastais nodokļa režīms.	Mēneša. (Stundas likme ir noteikta valsts līmenī.)	Nav.	01.01.2008.
Luksemburģa	1973	Nosaka valdība.	Visās nozarēs. Nekvalificēta darba ņēmējiem no	Dažādas likmes piemēro šādi: 80% no valsts noteikto	Automātiska indeksācija un periodiski pārskata.	Apliek ar nodokļiem.	Mēneša. (Stundas likme ir noteikta	Nav.	01.03.2009.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreķināšanas veids	Jaunākā likme kopš
			18 gadiem un vairāk. Mēneša likme uz pilna laika darbiniekiem. Pieņemts, nostrādāto stundu skaitu: 173 mēnesī.	minimālo algu ir saistīts ar darba ņēmēju vecumā no 17-18 gadiem, 75% darba ņēmēju vecumā no 15-17 gadiem. Kvalificēta darba strādnieks 18 gadu vai vairāk nopelna 120% minimālo algu.			valsts līmenī.)		
Ungārija	1991	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros.	Nav.	Nosaka valdība ņemot vērā sociālo, partneru ieteikumus.	Jāmaksā sociālās iemaksas (veselības un pensijas apdrošināšana)	Mēneša. (Stundas, dienas un nedēļas likmes noteiktas valsts līmenī).	Nav.	01.01.2010.
Malta	1974	Nosaka valdība.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros -40 stundas nedēļā.	Zemākas likmes darbiniekiem, kas jaunāki par 17-18 gadiem. Valdība nosaka atšķirīgas nozaru minimālās algas un profesiju minimālās algas.	Automātiska indeksācija un periodiski pārskata.	Nemaksā ienākuma nodokli.	Nedēļas	Nedēļas likme x 4,3 nedēļas	01.01.2010
Nīderlande	1969	Nosaka valdība divas reizes gadā.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem 23-64 gadu vecumā pilna darba laika ietvaros (36-40 stundas).	Zemākas likmes attiecas uz darbiniekiem vecumā no 15-22 gadiem noteiktas grupas vai nozares. Valdība var samazināt minimālo algu uz konkrētu uzņēmumu negatīvas	Palielinājums notiek 1.janvārī un 1.jūlijā ņemot vērā vidējo svērto attīstību, vienojas par algām privātajā un valsts sektorā. Ekonomiskās krīzes gadījumā valdība īslaicīgi var neievērot šo mehānismu.	Apliek ar nodokļiem un sociālās apdrošināšanas iemaksām.	Mēneša. (Dienas un nedēļas likmes noteiktas valsts līmenī)	Nav.	01.01.2010.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreģistrācijas veids	Jaunākā likme kopš
				ekonomiskās attīstības gadījumā.					
Polija	1990	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visām nozarēm, visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros (Darba likumu kodekss.)	Nav.	Nosaka valdība katru gadu vai divas reizes gadā pēc apspriešanas ar sociālajiem partneriem.	Valsts noteiktajai minimālajai algai ir piemērojams parastais nodokļa režīms.	Mēneša (Dienas un nedēļas likmes noteiktas valsts līmenī)	Nav.	01.01.2010.
Portugāle	1974	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visām nozarēm, visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros – 40 stundas nedēļā. Samaksa natūrā (ēdināšanu un izmitināšanu) nevar pārsniegt, kopumā 50% no minimālās algas.	Dažādas algas likmes par reģioniem (2 - 5% atšķirības). Mācekļiem un praktikantiem algas likmi var samazināt līdz 20%, invalīdiem atkarībā no pakāpes uz nespēju, kas nevar pārsniegt 1 gadu.	Katru gadu nosaka valdība atkarībā no inflācijas prognozēm.	Atbrīvota no ienākuma nodokļa, bet jāmaksā sociālās apdrošināšanas iemaksas.	Mēneša (Stundas likme ir noteikta valsts līmenī.)	Mēneša likme x 14 mēn./ 12 mēn. (minimālā alga tiek maksāta 14 mēnešus gadā, tāpēc dati tiek koriģēti)	01.01.2010.
Rumānija	1949	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros. Pieņemts, ka pilnais darba laiks ir vidēji 170 darba stundas mēnesī.	Nav.	Nosaka valdība katru gadu pēc sarunām ar sociālajiem partneriem.	Valsts noteiktajai minimālajai algai ir piemērojams parastais nodokļa režīms.	Mēneša	Nav.	01.01.2009.
Slovēnija	1995	Nosaka valdība.	Visās nozarēs. Visiem	Nav.	Nosaka valdība katru gadu (augustā),	Pastāv nodokļu	Mēneša	Nav.	01.08.2009.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreķināšanas veids	Jaunākā likme kopš
			darbiniekiem pilna darba laika ietvaros.		pamatojoties uz valdības inflācijas prognozēm un pēc sarunām ar sociālajiem partneriem.	atvieglojums ienākuma nodoklim - neapliekamais minimums.			
Slovākija	1991	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros – 40 stundas nedēļā.	Zemākas likmes piemēro nepilngadīgajiem un darbiniekiem, kas saņem invaliditātes pensijas.	Nosaka valdība katru gadu (janvārī) pēc sarunām ar sociālajiem partneriem.	-	Mēneša (Stundas likme ir noteikta valsts līmenī.)	Nav.	01.01.2010.
Lielbritānija	1991 aprīlis	Nosaka valdība. Sarunas ar sociālajiem partneriem.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem, kuru vecums ir 22 gadi un vairāk.	Zemākas likmes ir noteiktas darbiniekiem 16-17 un 18 gadu veciem.	Nosaka valdība pēc mazkvalificētu darbu Komisijas ieteikuma.	-	Stundas	(Stundas likme x nozīmē pamatalgu apmaksātās stundas nedēļā pilna darba laika darbiniekiem visās nozarēs x 52,18 nedēļas) / 12 mēn.	01.10.2009.
Horvātija	2008	Nosaka valdība ar likumu.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem pilna darba laika ietvaros.	Nav.	Saskaņā ar likumu ikmēneša summu nosaka katru gadu.	Valsts noteiktajai minimālajai algai ir piemērojams parastais nodokļa režīms.	Mēneša.	Nav.	01.06.2009.
Turcija	1974	Nosaka komiteja, trīspusēja vienošanās.	Visās nozarēs. Visiem darbiniekiem vecumā no 16 gadiem un vairāk pilna darba laika	Citu likmi piemēro darbiniekiem vecumā zem 16 gadiem.	Nosaka ar likumu divas reizes gadā (janvārī un jūlijā) pēc kritērijiem: sociāli ekonomiskā situācija valstī un dzīves izmaksas indekss.	Apliktis ar nodokli.	Mēneša.	Nav.	01.01.2010.

Valsts	Ieviešanas gads	Apstiprināšanas veids	Pārklājums	Izņēmumi	Pārskatīšanas veids	Nodokļi, Sociālās iemaksas	Likmes veids	Pārreķināšanas veids	Jaunākā likme kopš
			ietvaros – 45 stundas nedēļā.						
ASV	1938	Nosaka valdība	Visās nozarēs, privātajā sektorā uzņēmumiem, kuru apgrozījums > \$ 500,000 gadā, vai mazāki uzņēmumi, kas nodarbojas ar starpvalstu tirdzniecību. Visiem darbiniekiem.	Citas likmes darbiniekiem 20 gadu vecumā, kas nodarbināti pirmajās 90 kalendāra dienās, personām ar invaliditāti, pilna laika studentiem.	Periodiska pārskatīšana.	Pakļauta federālā un valsts ienākuma nodoklim, sociālajām iemaksām.	Stundas	Stundas likme x 40 stundas x 52 nedēļas / 12 mēn.	24.07.2009.

Labklājības ministre

I.Jurševska

(Ministru kabineta
2011.gada 16.marta
rīkojums Nr.111)

**Koncepcijas par minimālās mēneša darba algas
noteikšanu turpmākajiem gadiem
kopsavilkums**

Koncepcijas mērķis – izvēlēties tādus minimālās mēneša darba algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipus, lai normāla darba laika ietvaros tiktu garantēta Latvijas materiālās labklājības līmenim un ekonomiskajai situācijai samērīga minimālā mēneša darba alga (vidējais darba algu līmenis, sociālās garantijas, dzīvošanas izmaksas un citi faktori), turklāt šai algai jābūt sociāli taisnīgai un jānodrošina pēc iespējas augsts nodarbinātības līmenis.

Koncepcijā analizēta esošā situācija un aplūkota ar minimālās mēneša darba algas (turpmāk – minimālā alga) noteikšanu un pārskatīšanu saistītā problēma. Problēmas risinājumam piedāvāti jauni minimālās algas noteikšanas un pārskatīšanas pamatprincipi (minimālās algas noteikšanai sniegti trīs varianti).

1. Minimālās algas noteikšanas pamatprincips:

1.variants – minimālā alga netiek piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet tās iespējamās izmaiņas vērtētas pēc ekonomiskās situācijas valstī un citiem rādītājiem;

2.variants – minimālā alga tiek noteikta un paaugstināta (samazināta) atbilstoši darba ražīguma izmaiņām kalendāra gadā pirms tā gada, kurā apstiprina jauno minimālās algas apmēru;

3.variants – sākot ar 2012.gadu, minimālā alga tiek noteikta un paaugstināta tā, lai piecu gadu pārejas periodā tās neto apmērs sasniegtu 100 procentus no Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātās iztikas minimuma patēriņa groza vidējās gada vērtības.

2. Minimālās algas pārskatīšanas periodiskuma pamatprincips – vienreiz gadā.

3. Minimālās algas saskaņošanas pamatprincips – minimālās algas apmēru un ieviešanas datumu nākamajā kalendāra gadā saskaņo ar sociālajiem partneriem Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes sēdē pirms lēmuma pieņemšanas Ministru kabinetā.

4. Minimālās algas apmēra apstiprināšanas pamatprincips – izstrādājot valsts budžeta projektu, Ministru kabinets nosaka minimālās algas konkrēto apmēru nākamajā kalendāra gadā un tā ieviešanas datumu (ņemot vērā Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes lēmumu).

5. Minimālās algas pārskatīšanas sasaistes pamatprincips – pārskatot minimālo algu, pārskata no valsts un pašvaldību budžeta finansēto iestāžu darbinieku mēneša darba algu skalas, palielinot tās atbilstoši budžeta iespējām un ņemot vērā minimālās algas paaugstināšanas ietekmi uz valsts kopbudžeta bilanci un makroekonomisko situāciju valstī.

6. Minimālās algas paaugstināšanai nepieciešamā papildu finansējuma nodrošināšanas pamatprincips – likumprojektā par valsts budžetu nākamajam gadam paredz minimālās algas paaugstināšanai nepieciešamo papildu finansējumu.

Minimālās algas provizoriskais apmērs attiecīgajiem gadiem

(lati)

	2012.gads	2013.gads	2014.gads
1.variants	206	212	218
2.variants	204	211	216
3.variants	208	215	222

Koncepcijā ir sniegta informācija par nepieciešamajām izmaiņām tiesību aktos un koncepcijas risinājuma finansiālā ietekme (provizoriskie aprēķini par ieņēmumiem un izdevumiem valsts budžetā).

Saskaņā ar Finanšu ministrijas provizoriskajiem aprēķiniem izdevumi valsts budžetā un ieņēmumi kopbudžetā ir šādi:

(milj. latu)

	2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	izdevumi valsts budžetā	ieņēmumi kopbudžetā	izdevumi valsts budžetā	ieņēmumi kopbudžetā	izdevumi valsts budžetā	ieņēmumi kopbudžetā
1.variants	0,4	7,3	0,7	14,6	1,2	22,0
2.variants	0,4	7,3	0,7	14,6	1,2	22,0
3.variants	0,7	14,6	1,2	22,0	1,9	29,2

Jautājums par minimālās algas apmēru tiks izskatīts, sagatavojot valsts budžetu 2012.gadam, atbilstoši konkrētā brīža ekonomiskajai un fiskālajai situācijai.

Koncepciju izstrādāja Labklājības ministrijas izveidota darba grupa, kurā piedalījās arī sociālo partneru pārstāvji. Vairākums darba grupas locekļu (valsts institūciju pārstāvji un piesaistītais Latvijas Bankas eksperts) atbalsta Labklājības ministrijas priekšlikumu turpmāk minimālās algas noteikšanai izmantot minimālās algas noteikšanas pamatprincipu 1.variantu, kad minimālā alga netiek tieši piesaistīta konkrētiem makroekonomiskajiem un citiem rādītājiem, bet turpmāk mainās atbilstoši ekonomiskajai situācijai valstī, ņemot vērā plašu makroekonomisko rādītāju kopu un citus rādītājus. Krasi mainīgās valsts ekonomiskās attīstības situācijā tas ir vienīgais variants, kas ļauj elastīgi reaģēt uz makroekonomikas attīstības pārmaiņām.

Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes 2011.gada 3.februāra sēdē koncepcija tika saskaņota ar sociālajiem partneriem – Latvijas Darba devēju konfederāciju un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, kas atbalsta minimālās algas noteikšanas pamatprincipu 1.variantu (tas ir precizēts un papildināts ar izvērtēšanas rādītājiem minimālās algas apmēra noteikšanai).

Labklājības ministre

I.Jurševska